

Семья является основой общества, и связь поколений способствует сохранению памяти об этом на протяжении десятилетий. В нынешнем году Международный день семей даст нам возможность рассмотреть те отношения, которые существуют между всеми членами этого замечательного образования — семьи. Кроме того, он позволит нам подумать о том, как происходящие в социально-экономической сфере явления сказываются на семьях и их членах, и какие ответные меры мы могли бы принять для укрепления семьи.

Из послания Генерального секретаря
ООН Пан Ги Мун

Энгийн Аан дайдуугаа дэмжжэж күүнүнэн нс
сүрэхлүүтэгтэн эрхэдэллнбил!

Орто дойдуга ыал буолан, оро теретэн, дыһ-уот тэри-
нэн олоруу—айыы кийитин анала, ытык изэһ. 1993-сылла-

[illegible]

Вийнхи улсууд тутар бийхэй эмнэ торхт үлснэ кубу-
ллубит "Дьээс кэргэн денадата" яам ийһи 15 күнүттэн
саяданаар. Күн бүгүн улсууд тутар дьээс кэргэнтэр
өйүүр саяллаах үгүс Россиятаа, республикатаа уи-
на улсуудтаа таһымнаах араас программалар үлэлтин-
лэр. Ол курдук, улсууд тутар дьээс кэргэнтэриг төрдүс
орлорутар ийэ капиталын тэжэ, ныйрай бээрар буодубут
республика үрдүнэн дьээс кэргэн туруктаах буолуугутар
аан бастаах үлүгүнүн буолар.

[illegible][illegible]

Үзгөч күүлүйбүт сый ахсын ыгытчылар "Далбар Хогун" республикатындай кууңуруска Чурагчы уулуңу кууңтөксүк кыттар. Ыгытчылы кууңуруска Сыйан ныймэлэнттгэн учуутал Дидил Степановна Сэмцева кы айны үрүк өрүтүн бэйке, удууһун, ныймэлэнт аатын аатыһын ааттатта. Отгон республикатындай "Ара кууңу үзгөч олодурбатах спорт көрүнүһүн кууңтөнттгөтөт Хатышы ныймэлэнттгэн Валерей Михайлович уюна Валерей Хомяковтар сыймэлэнттөксүк кыттынылар.

Онон бичигн удууспут днз кэргэн туруктаах, байн-
дагт олхотгох бусдырлар кээс хардыншары салтан
сын онгор днз бэлчлэххэ сөл. Ивэнкитэн дадны са
бидрид днз кэргэн чал кутаах, доруобай, сахалы ай
алхылаах, кулгууралаах бусдырлар үлэлхлэххитэ
Онууха элнх өлгүгүтүтэн эмээ утары барарыгтар
ыгыгтар тэрэлхивэрэ көхтөөхтүг кытаргытар
днзирт илгэр сахалы тыаны илгэххитэ сндырлар
тыгар ыгырабыт. Барарыгт элэххэ бэлхтэ суух ыраа
халданнаы илн-элнх, саха алмааныны кытаанах до
руубушны, сайаас санааны, үгүнү, кэрнн. Дьоллоо
булун!

А.Т. НОГОВИЦЫН, Чурагчы удууһун баһылыг
В.В. ГУЛЯЕВ, удуус Муштаһыны председател

Чөл олох

ЧЭБДИГИРИИ СҮҮРҮҮТҮН УОННА ХААМЫТЫН ДЕКАДАТА

сүүрэнзэвхлэгт, график өсгөрүүтэ анализ
лаах мүннэх эмтлэлтэ.

[illegible]

тара. Оскуола орлорутар спорду, физический култуураны пропагандалыыр кыһас чаастара, көрсүһүүлэр буолуохтара.

Сүүрүүтэй, хаммыннал дхарыг-
наын чөл олох, дорюубуйа мэхитэй!
Улууспут олохтохторо, декадад аспы-
ыбынбайдык кыттын!

Александр СЛЕПЦОВ

Муниципальное образование "Чурапчинский
улус (район) Республики Саха (Якутия)

РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 31 апреля 2014 года №797
О предоставлении земель, посвященной Международным дням

семья (20-летие) и защиты детей в Чурапчинском улусе
в полумесяц духовно-нравственного возрождения семьи, укреп-
ления супружеской связи-любовь и статусу семьи, повышению
ответственности родителей за воспитание детей в рамках реали-
зации УПД «Семья – развитие семейной политики и демогра-
фии Чувашской Республики на 2012-2016гг.» республиканской

1. Объявить с 15 мая по 1 июня 2014 года декаду, посвященную Месяцу университетскому диплому семьи и Международному дню заш...

ты: детей (далее – Десяла);

2. Утвердить состав учебной комиссии по организации и про-

ведетим Дезааши, приложение № 1.

4. Рассмотреть, утвердить план мероприятий по реализации мероприятий на

4. Рекомендовать Главному началу провести мероприятия на местах, подлинные Межгосударственным путем связи к значимы

детей и принять активное участие на улуслык мероприятиях.

3. АУРС (Я) Редакционно-издательского объединения "Самга"

«Сюж» (Захаров А.А.) осветить в Международных днях семьи, 30-го ноября, в рамках программы «Семья» в рамках недели СМД.

6. Космический полет микробиологического растительного материала.

на заместителя главы по социальным вопросам Петровой

 $\partial\Phi$

А.Т.НОГОВИЦЫН, глава МО "Чурачканский улус (район)".

План мероприятий Декады, посвященной Международным дням семьи (20-летие) и защиты детей

№	Наименование мероприятия	Дата и время	Место проведения	Организатор
1	"Миром для добра" по развитию и углублению традиций доброты, оказывая друг и другу и неформальному миру поддержку и помощь	проект с 1 мая по 11 мая	По улусу	Отдел по делам молодежи ОД "Центр культуры" Чуринчинского улуса
2	Улусной фотоконкурс "Мир молодой семьи" среди молодых семей	с 1 мая по 1 июня с 15 мая по 1 июня	По улусу	Упр ЗАГС при ПРС (Я) по Чурин улусу Чурин филиал ГУ "Центр соц.-эконом. поддержки семей и молодежи РС (Я)" МКУ УО
3	Улусной фотоконкурс рисунков "Рассветная зима"	с 15 мая по 1 июня	По улусу	МКУ УО
4	Конкурс чтецов среди учащихся "Мир фотоматериалов истории улуса"	с 15 мая по 1 июня	По улусу	МКУ УО
5	Улусной конкурс среди детей школьного возраста социальное фото "События Золотой осени на территории"	с 15 мая по 1 июня	По улусу	МКУ УО
6	Петровские семей, посвященные в трудной жизненной ситуации	с 15 мая по 1 июня	По улусу	СРЦДН
7	Проведение мероприятий среди бытословцев "Арчи" детей-опекаемых родителей	15 мая 11ч.00м	Дом Арчи с Чурин	ГБУ УЗАН ОО родителей детей-находящихся "Кусты"
8	Улусный традиционный праздник "События бытословцев"	16 мая 11ч.00м	Центральный стадион им. В.И. Ленина, с Чурин	МКУ УО МБС
9	Порт-сезон			Порт России
10	Оформление и вывешивание плакатов для населения	21 мая	МКУ "Улусная централизованная библиотечная система"	МКУ УО МБС СРЦДН МО "Чуринский"
11	Фотоконкурс среди	22 мая	Актовый зал ЧСП им. С.А. Новикова	Отдел по делам молодежи и детства
12	Улусной фотоконкурс среди молодых семей "Перезагрузка"	23 мая 14ч.00м	АУ ЦК "Альберт"	Отдел по делам молодежи
13	Улусная выставка учащихся конкурса рисунков "Рассветная зима"	23 мая 14ч.00м	АУ ЦК "Альберт"	МКУ УО
14	Выставка фотографий учащихся семей "Клуб друзей игры"	23 мая 14ч.00м	АУ ЦК "Альберт"	МКУ УО
15	Дорожка "Миром для добра"	23 мая 17ч.00м	АУ ЦК "Альберт"	ОО "Улусной Совет молодежи"
16	Чествование семей, имеющих в семье РС (Я) "Золотые семьи", победителей и призеров областного конкурса "Добро. Кусты" на территории организации социального центра среди молодых семей, в связи с 50-летием Победы в Великой Отечественной войне Чуринчинского улуса	23 мая 18ч.30м	АУ ЦК "Альберт"	УЗАН при ПРС (Я) Отдел по делам молодежи и детства ОО "Улусной Совет молодежи"
17	Улусной конкурс "Молодая семья"	23 мая 19ч.00м	АУ ЦК "Альберт" 18ч.00м	Отдел по делам молодежи и детства АУ ЦК "Альберт"
18	Улусная Спортивная игра Чуринчинского улуса	24 мая 10ч.00м	Стадион "Хотур Уул", с Чурин	МКУ "Управление физической культуры и спорта Чуринчинского улуса"
19	Улусная конференция семьи МО "Чуринчинский улус (район)"	28 мая 10ч.00м	Актовый зал администрации МО "Чуринчинский улус (район)"	Отдел по делам молодежи и детства МКУ "Управление образования Чуринчинского улуса" СРЦДН
20	Торжественная встреча на родном пороге с учащимися МО улуса	29 мая 12ч.00м	Родительский дом, с Чурин	ГБУ РС (Я) ЦРБ им. П.И. Соколовского ОО "Улусной Совет молодежи" Отдел по делам молодежи и детства
21	Торжественная встреча с представителями администрации МО улуса	30 мая	Актовый зал МБОУ "Чуринчинский СОШ им. С.А. Новикова"	МКУ УО МКУ УО МБС КДН и ОП Филиал ИВК "Сол" по Чуринчинскому улусу
22	Июль	Октябрь		Отдел по делам молодежи и детства
23	Торжественное открытие Парка культуры и отдыха им. П.В. Баранова	1 июня 11ч.00м	ПВ Оим. П.В. Баранова, с Чурин	МО "Чуринский район"
24	Улусная выставка рисунков и фотографий "Мир молодой семьи"			
25	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
26	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
27	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
28	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
29	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
30	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
31	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
32	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
33	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
34	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
35	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
36	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
37	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
38	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
39	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
40	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
41	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
42	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
43	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
44	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
45	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
46	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
47	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
48	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
49	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			
50	Конкурс рисунков "Мир молодой семьи"			

Спорт

КҮРЭХТЭНИИ
ТҮНҮЛГЭТЭ

Мүүс устар 27 күнүгэр Мугудайга Диринг, Ойдулуун уонна Мугудай нэһиликтэрин икки ардыларыгар волейболга, остуол тенниһигэр дыахталларга табаарыстыы көрсүһүүтэ күрэхтэни буолла. Бу тэрээһини Мугудай орто оскуолатын учуутала, спорт бэтэрээнэ Анна Федоровна Ноговицына, спортивнай саала сөбүдүсэһэ Екатерина Игнаткина Корюша, Мугудай нэһиликтин дыахталтара көүлүэттэр.

Күрэхтэни аһыллыбытын Яна Толстоухова спортивнай үтүкүүтүнэн, Сахаага Тарабукина ээрдэ ырыатынан кизэргэттэр. Күрэхтэниин эдэр физруктар Ян Федорович Толстоухов, Андрей Алексеевич Федоров илээн - сараалаан ыттылар.

10 кичилээх хамаанда састаабыгар орто уонна аҕа састаах кэлүөнэлэр кыттылыы ыһыллар. Бу биер эмиз саҕа сүүрэн дигэн бөлүстүөххэ сөп. Ойдулуун хамаандатын салайааччытынан Т.Е. Потапова, дириннэргэ О.П. Алексеева уонна мугудайдарга А.Ф. Ноговицына буолулар.

Күрэхтэни кыттылыахтара, спорка сүгүрүөччүлэр, чөл олоху пропагандалааччылар көрөөччүлэргэ тыганаһынаах, ыһыллаах - хаһылаах, үөрүүлөх оонньуулары бөлүктөтүлэр. Түмүккэ остуол тенниһигэр хамаанданан 1-кы миэстэни Ойдулуун, 2-хи Диринг, 3-ху Мугудай нэһиликтэргэ ыһыллар. Оттон биердүүлээн бастаар иһин күрэхтэниигэ 19 кичилтэн 1-кы миэстэ Анна Федоровна Ноговицына (Мугудай), 2-с миэстэ Татьяна Егоровна Потапова (Ойдулуун), 3-с миэстэ Людмила Васильевна Старостина (Ойдулуун) буолулар.

Волейболга бары хамаандалар сатабылларын, дыаһалдарын көрдөрдүлэр. Мугудай - Диринг хамаандалара иһин - кэлиин түүсүһэн иһэн, Мугудай хамаандатылар Мария Афанасьевна Оконецникова кыайыы очукуоларын аҕалан, түмүккэ кыайылыаарынан Мугудай табыста. Иккинн Ойдулуун, үсүнү Диринг ыһыллар.

Көрөөччүлэр, күрэхтэһээччилэр бу тэрээһин таһыма үрдүгүн бэлэттэтилэр, үрдүлэр - көтүлэр. Бу курдук, спорду сэнээрээччилэр бэйэлэри сатабылытын, дьулуургутун көтүөнэттэн көтүөнэргэ таргатаан, эдэр ыгычаты чөл олоххо уһуйар тэрээһиннэри өссө да сайыннарыахтара дигэн эрэнибит.

Маша ПАВЛОВА,

Мугудай орто оскуолатын 8-с кылааһын үөрэнээччигэ.

Кэрэ эйгэтигэр

зорган көрөн үөрэнэн, фокус көрдөрөн, ытарга бириэс тутун үөрдэ. Бу жанрга салтыы дыахтыктанар баалаах. Дьокуускайтан биллэр-көстөр "Акварельки" цирковой үтүкүү ансамблыла "Пластика" жанрыгар бастаата. Таатта, Нам, Мага-Хангалас оҕолоро дипломнары тиксэн, үөрөн-көтөн дыахтыкталлар. Оттон мин, тэрийээччи буолан туран, биллэи оҕолорбутун клоунада, акробатика, фокус курдук көрүүгүргэ дыахтыктын дьон аҕыйарыттан хомойбун.

Петр КАЛАЧЕВ

Хаартыскаларга:

1. Василина Дьяконова (үөһэ),
2. Вана Слепцов.

ЦИРК АБЫЛАНА

Саамай ыраас, албына суох искусство көрүүтүнэн дьону сэргэни абылылар, кэрэ эйгэ уһуйар ураты куустуох цирк буолар. Манна сорох ырыаһыттар курдук нүөмэргин компьютеринан тупсаран онгортон баран, сценала тахсан айаххын эрэ атан көрдөрбөккүн, сырыы аайы мээһэ киһи кыайбат, састаабы оонньуутун тиритэ-хорута онгордоххун табыллар.

Цирковой искусствога саха оҕолоро кыттылыа, талааннара, дьоһурдара сайдан иһэрэ үөрдэр. Күнүлэр ситиһиллэрэ учууталларын, тренердэрин айар үлэлэригэр тирээһэр. Холбоор, Саха сирин биер бастыг тренерэ А.Д. Константинов аастыг сылларга Хатас анал оскуолатыгар ситиһиллээхтик үлэлээбитэ. Дьарыктаабыт оҕолоро сыы аайы мытыллар куюнууска Гран-прини ыһаллара. Кини биллэтин Дьо-

куускайга социальной оскуолага үлэллэр. Бэлэмизэбит орто сүрүөһүнэн ийбалиит Василина Дьяконова быйыл Дирингтэ ыһыллыбыт Сергей Расторгуев бириһигэр куюнууска "Фантазия Цирка" дигэн жанрга бастагы миэстэни ылан соһутта.

Сайын аайы оҕолорун Кытайга илдьэн дьарыктыыр В.Н. Третьяков (Орто Халыма) үөрэнээччигэ Вана Слепцов Гран-при хаһаайыһынан буолла. Владимир Николаевич бөлөһүн оҕолоро хас да жанрга баһыһылар. Онон орто халы-малар биллэтин республикага иһинки күөнтэ табыстылар. Чурапчыттан "Чуораанчык" уһуйаан оҕолоро (тренердэр А.С. Пестрикова, А.Н. Босиков) кыраларга акробатикага уонна клоунадага бастаатылар. Хада-артан сэттис кылаас үөрэнээччигэ Сахага Елисеева телеви-

Үөрэх-иити

УЧУУТАЛ
ҮӨРҮҮТЭ

Бу күнүгэр Москва куорат университеттарыгар, институттарыгар үөрэнэр устудьуоннартан үөрүүлөх сонун кэлэ. Быйыл Саха сириттэн үөрэнэр устудьуоннарга анаан ыһыллыбыт "Село XXI века" дыаала-былай интеллектуальнай оонньуу ыһыллыбыт. Бырайыак куратора Государственной Дума депутаты Ф.С. Тумусов уонна "Толсуй" дискуссиянай кулуун тэрийэн ыһыллыттар. Оһо Чурапчы гимназиятын бүтөрбүт үөрэнээччилэр Сайына Колесова, Күнэй Попова, Анна Беляева, Василина Захарова, Лада Барашкова биер хамаанда буолан кыттан, 1-кы миэстэни ылан, үөрүү-көтүү өрөгөйүн биллилэр.

Чурапчы гимназиятын бүтөрбүтүлэр сыл аайы Россия киин, Сибир, Дальнай Восток куораттарын үрдүк үөрөх кыһаларыгар киирэн, ситиһиллээхтик үөрэнэллэр. Хаһа да сырыгталлар, үөрөһүт учууталларын истиг махтал тылларын ахталлар. Куруук сүбэ - ама ылан, иһинки олохторугар эрэллээхтик хардылыһыллар. Биер оһуок истинтик саһыыр учууталларын республикага биллэр талааннаах, физика предметигэр үөрэтэр, оҕолору научнай - иттиһиэр үлэһи уһуйар, Россия үтүөлүк учуутала, нуруот үөрэҕиритин туйгуна, Президент граны хаһаайына Мария Иустиновна Хокутанова буолар. Күнн сыл аайы албөх оҕору техникаскэй хайысхалаах научнай дакылааттары суруйтаран, араас таһымыах НПК-ларга, олимпиадаларга кытыннарар. Оҕо дакылаат суруйарыгар албөх матырыйаалы хаһылан, сыл аайы эбэн, чөлүһүн көрөн, бэйгэ суруйарын ирдилэр. Бу бырайыакка кыттыбыт оҕолору научнай үлэһи

аан маннай саһыаран, үөрэтэн-такайан таһаарыт учууталынан Мария Иустиновна буолар. Күннүлэр үөрүүлэрин үлэстэн, маннаах улахан бырайыакка кыттыбыттары тунуан бу курдук кэспир:

-Бу Москвага ыһыллыбыт "Село XXI века" дыаала-былай интеллектуальнай оонньууну Саха Республикатын бэрэстэбиитэллэригэ, государственнай, научнай структуралар, Бичат союһа, Бүлүү улуусун дыахталтара ойөөн ыһыллылар. Манна бааллар: гуманитарнай, финансовай, экономикаскэй, техникаскэй, уода. үөрэххэ үөрэнэр устудьуоннар. Уопсайа биестии кичилээх 6 хамаанда кыттыбыт. Бэ-

райыагы көмүскээһингэ 2 вариант барыллыбит: 1. Бүлүү улуусун саҕа дэриэбинэ тутуута (тыа хаһаайыстыбатын, производственной тэригталэр, култуурунай, спортивнай кииннэр уода). 2. Дэриэбинэлэр салтыы сайдыыларын бырайыага.

Билиги устудьуоннарыт Сайына, Күнэй, Василина, Анна, Лада "Саха Био" дигэн хамаанда тэринэн кыттыбыттар. Күннүлэр "Инновационный проект повышения эффективности плана социально-экономического развития среднего села РС(Я) Агропромышленный комплекс "СахаБЮ" дигэн тизмэнэн бырайыак көмүскээн, кыайылыаарынан тахсыбыттар.

Бу оҕолор гимназияга үөрэнэр кэмнэригэр техникаскэй хайысхалаах тизмэҕэ бырайыактары көмүскээн, республикатаагы "Инновационный научнай - практической конференцияларга лауреат, призер үрдүк аатын ыһыллыттар. Оттон салтыы Бүтүн Россиятаагы "Инновационный НПК-га кыттан, Сайына Колесова Дальнай Восток призера, Күнэй Попова Дальнай Восток, Москва, Василина Захарова Санкт-Петербург, Анна Беляева Москва куораттарыгар үрдүк таһымаах конференцияларга ситиһиллээхтэ.

Билигин күннүлэр бэйэлэрин дакылааттарын түмэн, сааһылаан, сайыннаран, Бүлүү улуусунгар жэтиноводческой комплекс тутуутугар бырайыак онорбуттар. Бу бырайыагы дьуултүүр сүбө хайраан, бэлэм тутуута табыастаах бырайыак дигэн үрдүтүк сыаналаабыт. Үөрөһүт оҕолорун ситиһиллэриттэн олус үөрөһүн. Хаһа да сырыгталлар, куруук сибээстэһэ, билэ турулар, сүбэлэтэллэр. Иһинкитин да оҕолорбор үгүс ситиһиллэри багарабын, үүнэ-сайда турдунар.

Ити курдук, Мария Иустиновна үөрөһүт, наука эйгэтигэр маннайы кыһымы сахыг оҕолоро, устудьуоннара, үрдүк үөрэххэ да сырыгталлар, иһин аатын ааттаталлар. Далар даһыи, устудьуоннар тунарор Зымынар дьаһыаһына хас да төгүллээх Граны хаһаайыһын аатын ыһыан ылаар. Оһиһин этэн эрдэхтэ "Учуутал дьомо" киһи үөрэнээччилэрин ситиһиллээ.

Л.А. ПЕРМЯКОВА

СОТОРУ ТҮМҮКТҮҮР ЭКСЭЭМЭННЭР

Российская Федерация 273 №-дэх "Үөрэхтээжин туһунан" сокуонун 59-с ыстатыйатыгар олохуран, оскуоланы бүтэрээччилэр биһир кэлим государственной эксээмннэри туттараллар. Государственной түмүктүүр аттестацияны барыи оскуола выпускниктарыгар, төрөппүттэргэ уонна учууталларга олус долгустуулаах уонна үрдүк эппиэттээх кээнэринэн буолаллар. 9-с уонна 11-с кылаастарга эксээмннэри тутууга уонна ситиһилээхтик туттарыыга бэлэмнэни үлэлэр улус үрдүнэн былаан быһыытынан ыытылла тураллар.

Биһир кэлим эксээмннэр Российской Федерация Үөрэхтээжин министистибэтинэн 2013 с. ахсынньы 26 күнүгэр 1400№- дэх бирикээһинэн биһиргэммит "Уопсай орто үөрэхтээжин программаларга государственной түмүктүүр аттестацияны ыытыи бэрээдэгэр", 2014 сыл кулун тутар 27 күнүгэр 280 №-гэр "Саха Республикатыгар 2014 сылга государственной түмүктүүр аттестацияны ыытыи" туһунан Саха Республикатын Правительствотын уураагар, "Российской Федерацияга 2014 сылга БКЭ ыытыи методическая рекомендацияларыгар", Российской Федерация Үөрэхтээжиннэ уонна наукага министистибэтин, Саха Республикатын Үөрэхтээжин министистибэтин анал бирикээстэригэр олохуран ыытыллар.

Булгуччулаахтык туттарыллар предметтэринэн нуучча тыла уонна математика буолаллар. Атын предметтэртэн (информатика, история, обществоведение, биология, физика, химия, география, омук тыла, литература) выпускник талан ылан, үөрэххэ киирэрлэригэр ирдэнэрин туттарар. Саха тыла талыи предметтэр ахсааннарыгар киирэн туттарыллар буолбута быһыи үһүс сыла. Быһыи биһир кэлим эксээмннэри туттарыыга эрдэ киилэриллэбит уларыһылар онуунан хаалаллар. Ол курдук:

1. Эксээмн ыытыллар аудиториятыгар иккисли организатор баар буолуохтаах.

2. Оскуоланы иһики сылларга бүтэрбит выпускник нааспарын эбэтэр бэйэтин туоһулуур атын докумуну илдьэ кэлэрэ булгуччулаах.

3. Нааспарын умнан, илдьэ кэлбэтэх быһыи сыллаах выпускник оскуола үлэһиттэрэ кини личностын туоһулуур буоллахтарына эксээмннэ киилэриллэр.

4. Эксээмн ыытыллар пуунутар хас аудитория аайы аккредитацияны барбыт общественной кэтээн көрөөччү баар буолара ирдэнэллэр. Общественной кэтээн көрөөччүлэр апелляция оҕоһулан көрүлэр түбэлтэтигэр аудиторияга баар буолалларыгар быраап бөрүлэр.

5. Эксээмн туттарааччы БКЭ ыытыи бэрээдэтин кэһэр түбэлтэтигэр үлэтэ дьинэ суорунан аарылар.

6. КИМ-нэр (контрольные измерительные материалы) кистэлэнг бэлэзлэх буолаллар. БКЭ-гэ туттуллар КИМ-нэ (контрольно-измерительный материал) бөрүлэр информация кистэлэнг информацияларга киирэр. Онон бары БКЭ-гэ кыттааччыларга КИМ-нэргэ бөрүлэр информациялары таргатыи иһин сокуонга эппиэттиллэрин туһунан ыстатыйа көрүлэр.

Сага киилэриллэбит биһир ирдэ-

биллэринэн быһыи буолаллар:

1. Эксээмн ыытыллар аудиторияларыгар уонна ППЭ салайааччытын кабинеттэргэ иккисли видеонаблюдение камералара "Сахателеком" филиалынан туруорулунулар. Онтон көрүдүөргэ, киирэр уонна медпуун хохун ааһарыгар, оҕолору арыаллааччылар хосторугар муниципальный бюджет иһинэн оскуола бэйэтэ туруорара ирдэнэллэр.

2. Эксээмн ыытыллар пууннарыгар киирбитэ стационарнай уонна иһинэ тутта сылдьар металлоискатель нөҕүө эксээмннэ киирээччилэр бөрүбэркэни ааһаллар.

3. Маны таһынан хас биһирдэи БКЭ туттарааччыга анкета бөрүлэр. Бу анкетата бөрүлэбит боспуруостарга эксээмн туттарааччы бэйэтин санаатын быһыиыбыт эппиэти талан бэлэзтиир.

Биһир сүрүн ирдэбиллэн эксээмн ыытыллар кэһигэр эксээмннэ туттарааччы да, эксээмннэ тэрийэн ыытааччы, общественной кэтээн көрөөччү да суотабай төлөпүүнүнэн туттууга булгуччулаахтык бөрүлэр буолар. Сибээс стационарнай эрэ төлөпүүнүнэн барар. Эксээмннэргэ электроннай-вычислительной тизхиликсээн туһанар бөрүлэр. Эксээмн ыытыллар пууннарыгар киирбитэ төлөпүүннэри тутар пууннар тэриллээхтэр.

Эксээмннэ туттарааччылар маншак бэрээдэги булгуччулаахтык туһуохтаахтар:

- Автоматизированная рассадка-нан ыытыллыбыт анал мизстэлэргэ олоху (туран аудитория иһигэр хаамыи, мизстэлтэн мизстэз көһүү, бэйэ бэйэттэн ысыыи - бөрүсиг көһүлүмизт).

- Суруллубуту сотор (корректирующей) средствонан уонна харандааһынан туттуу бөрүлэр.

- Эксээмннэргэ анал көһүлүмизт эрэ электроннай- вычислительной тизхиликсээн туттар көһүлүмизт. Онон киирэллэр: математикага линейканы, физикага линейканы, программалаабат калькуляторы, химияга программалаабат калькуляторы, географияга линейканы, транспорттары, программалаабат калькуляторы.

- КИМ соруудахтарыи эбэтэр онтон ханыык эмэ чааһын биэрии, таһаарыи бөрүлэр.

- ЭТП туттарааччы эксээмннэ кэһигэр киирбитин-тахсыытын организатор арыаллаахтаах.

Быһыи БКЭ барарыгар улус үрдүнэн 9 ЭТП салайааччыга, 11 государственной эксээмннэ тутар хамыһыи чилиэннэргэ, 70 аудитория иһиксэри организатор, 28 көрүдүөргэ организатордар тардыллан үлэлиэхтэрэ.

РФ Үөрэххэ уонна наукага министистибэтин 236 №-дэх 2014 сыл кулун тутар 27 күнүгэр бирикээһинэн биһир кэлим эксээмннэ туттарыи бөрүлөхтөрө маншактар:

Иккис туһуулах (основной этап) ыам ыйын 26 күнүгэр бэс ыйын 17 күнүгэр дээрэ ыытыллар:

ыам ыйын 26 күнүгэр - география, литература;

ыам ыйын 29 күнүгэр - нуучча тыла;

бэс ыйын 2 күнэ - физика, омук тыла;

бэс ыйын 5 күнэ - математика;

бэс ыйын 9 күнэ - информатика, ИКТ, биология, история;

бэс ыйын 11 күнэ - химия, обществознание;

Бу ыытыллыбыт күннэргэ убаастаннар бирикээһинэн туттарбатах үөрэнээччилэргэ резерв күннэргэ:

бэс ыйын 16 күнүгэр - информатика уонна ИКТ, биология, омук тыла, обществознание;

бэс ыйын 17 күнүгэр - география, химия, история, география;

Оскуоланы бүтэрээччилэргэ булгуччулаахтык туттарыллар предметтэргэ алын баал кэһиэ: математикага - 24 баал, нуучча тылыгар - 36 баал. Олортон биһирдэстэригэр алын баалтан намыһагы ылыгыттарга иккислээн холонон көрүү күннэргэ:

бэс ыйын 18 күнүгэр - нуучча тыла;

бэс ыйын 19 күнүгэр - математика.

Эксээмннэр бары 10 чаастан сааланаллар. Эксээмннэр барарыгар предметтэринэн тус-туһунан чаастара ыытыллар:

- Математикага, физикага, литературага, информатикага - 3 чаас 55 мүн. (235 мүн.);

- Нуучча тылыгар, историяга, обществоведении, саха тылыгар - 3 чаас 30 мүн. (210 мүн.);

- Биологияга, географияга, химияга, омук тылыгар - 3 чаас (180 мүн.);

Государственной выпускной аттестацияны 308 оҕо БКЭ форматынан, 12 оҕо выпускной эксээмннэ форматынан туттарыахтара.

Быһыи оскуоланы 370 оҕо бүтэрэриттэн 12 оҕо 11 үөрэнээччи кыһыт көмүс, 12 үөрэнээччи үрүү көмүс мэтээлинэн бүтэрэргэ үлэлээһэллэр.

9-с кылааһы быһыиы үөрэх дьылыгар биһиги улуспутугар 362 оҕо бүтэрэриттэн 357 сүрүн государственной эксээмннэри туттарыа. Государственной (түмүктүүр) аттестация сүрүн государственной экзамен (ОГЭ) форматынан ыытыллар. 9-с кылааһы бүтэрээччилэр 13 ЭТП-нарынан туттарыахтара. Ол пууннарынан буолаллар:

Алар, Амма, Арылаах (Кытаан), Бахсы, Диринг (Одьулуун), Сылдан, Соловьев, Хадаар (Хайахсыт), Чакыр, Чурапчы РСО, Чурапчы орто (Болтоно, Мугудай, Хатылы), СА Новгород аатынан Чурапчы орто оскуолалара (Телей) уонна Чурапчытаагы гимназия.

9-с кылааһы бүтэрээччилэргэ эксээмннэр ыытыллар бөрүлөхтөрө:

Ыам ыйын 28 күнэ - обществознание, химия, литература, информатика уонна ИКТ;

Ыам ыйын 31 күнэ - математика; бэс ыйын 3 күнэ - география, история, биология, омук тыла, физика, саха тыла;

Бэс ыйын 6 күнэ - нуучча тыла;

Бэс ыйын 10 күннэригэр - резервнай күн.

Нуучча тылын эбэтэр математика предметтэриттэн биһиргэр үөрэнээччи алын баалы кыайан ылыбатаһына, бэс ыйын 16 күнүгэр иккислээн холонон көрүүн сөп. Онтон иккислээн кыайан аспатаһына эбэтэр иккислээн холонон көрөн баран кыайбатаһына, эмэ 11-с кылааһы бүтэрээччи курдук аттестат кыайан ылыбат.

9-с уонна 11-с кылааһы бүтэрээччилэр аттестат кыайан ылыбатахтарына аһиһиги сылыгар туттаран ыытыллар. 9-с кылааска аттестат ы-

батах хаалан, иккис сылын оскуолага үөрэнэи сөп эбэтэр семейнай форманан үөрэнэи баран, кэлэн, түмүктүүр эксээмннэри туттарыан эмэ сөп.

9-с кылааһы бүтэрээччилэргэ эксээмннэ ыытыллыытын бирикээтэ маншак:

Математика, нуучча тыла, литература - 3ч 55 мүн;

Физика, обществознание, история, биология - 3 чаас;

География, химия - 2 чаас;

Информатика уонна ИКТ, омук тыла - 2 чаас 30 мүн.

Түмүктүүр государственной эксээмннэри ыытыи бэрээдэгэр кэһи тахсар түбэлтэтигэр эксээмннэ туттарааччы апелляцияны государственной эксээмннэ тутар хамыһыи чилиэннэргэ ол күн эксээмннэ кэһигиттэн ЭТП - н тахсыбака эрэ биһирээхтээх. Онтон ылыт баалын кытта сөпсөспөт түбэлтэтигэр түмүк официалыи биллэриллэбитин кэһиэ 2 үлэ күнүн иһигэр апелляцияны анал формага сайабылыанна суруйан, оскуоланы салайааччытыгар эбэтэр үөрэх управлениетын анал специалисттарыгар биэрэр.

Административнай кодекс 1930 ыстатыйа 4 чааһыгар олохуран, сокуонунан ыытыллыбыт государственной (түмүктүүр) аттестация ыытыллар бэрээдэтин кэһи иһин гражданнырга 3 тыһыынчаттан 5 тыһыынчага дээрэ, дуоһунастаах сирэйдэргэ 20 тыһыынчаттан 40 тыһыынчага дээрэ, юридическай сирэйдэргэ 50 тыһыынчаттан 200 тыһыынчага дээрэ ыстаараап туттуллар.

БКЭ ыытыллар кэһиригэр бары пууннарга сөптөөх усулуобуйа тэриллээхтээх. Ол курдук:

1. Стационарнай төлөпүүн, сейф, интернет сибээһэ, электроэнергия баар буолара уонна оскуола ыраас, сылаас буолууга хааччылыахтаах.

2. Ыраах сытар нэһиликтэргэ суол куһаҕан кэһигэр баһылыктар оҕолору таһыыны хонтуруоллаһаллара, транспортын хааччылыыга көмөлөөһөлөрө ирдэнэллэр.

Биһир кэлим эксээмннэри ыытыи уонна онно бэлэмнэни туһунан улус баһылыгын 534 №-дэх анал дьаһала кулун тутар 13 күнүгэр тахсыыта. Дьаһалга олохуран, туһаанаах тэрилтэлэри кытта эксээмннэри ыытыыга бэлэмнэни үлэтэ ыытылла турар.

БКЭ тэрээһиннээхтик, хаачыс-тыбалаахтык уонна чилиһинээдик барарыгар оскуола уонна ЭТП салайааччыларга тус эппиэтинэи сүгэллэр.

БКЭ туһунан эбии информацияны үөрэх управлениетыттан уонна сайыттан билсээххитин сөп.

Оскуола салайааччыларыгар, эксээмннэ тэрийэн ыытааччыларга, учууталларга эксээмннэ үрдүк таһыына ыыталларыгар эрэнэбит.

Оскуоланы бүтэрээччилэргэ үөрэммит сылларыгар ылыт биллэ-лэрин, интэриимит сатабылларын түмэн, хомуллан түмүктүүр биһир кэлим эксээмннэри ситиһилээхтик туттарап, талан ылыт идэлэринэн үөрэххэ киирэллэригэр баһарабыт.

П.Н. ПОСЕЛЬСКАЯ,

үөрэх управлениетын инспектор-скай отделын начальнига, улуска

БКЭ ыытыи эппиэттээх тэрийээччи.

АДМИНИСТРАТИВНАЙ ХАМЫҤЫҤА ТУҤУНАН

Административнай хамыҥыҥа туох сыаллаах-соруктаах отдел буоларын, тутуу үлэлэрин, иһини туох былаан сыал-сорук туруоруларын билиэх кини үтүс. Чурапчы улуусун Административнай хамыҥыҥа Саха Республикатын Юстицияга камитетин иһини үлэлээр салаа.

Ил Түмэн 2010 сыл ыйын 26 күнүгэр "Закон РС (Я) о наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городских округов РС (Я) отдельными государственными полномочиями по созданию административных комиссий" дьин сокуонунан олохуран ылыллыбыта. Бу сокуон Россия 2013 сыл алтынньы 6 күнүгэр ылыллыбыт 131 №-дээх "Об общих принципах организации местного самоуправления в РФ" Федеральнай Законна уонна Саха республикатын от ыйын 10 күнүгэр 2002 "О передаче наделения органов местного самоуправления в РС (Я) отдельными государственными полномочиями" сокуонна олохуран ылыллыбыта.

Мантан сиктэрин, билин улуустууттар Чурапчы улууна муниципальнай тэрилтэ уураарынан 2010 сыл алтынньы 4 күнүгэр 79/1 №-дээх "Чурапчы улууна муниципальнай тэрилтэ иһини Административнай хамыҥыҥа тэрийэр" туһунан уураага тахсан, бу күнтэн ыа билин улуустууттар административнай хамыҥыҥа тэрилтэти.

Хамыҥыҥа дьин коллегияллынай орган, ол эбэтэр булуллубут административнай буруйдары толору көрөн үөрэтэн баран, хамыҥыҥа чилиэс байыан түс көрүүтүнэн уопсай кулаастааһын түмүгүнэн ылылар. Бүтүнү күн турутууна хамыҥыҥа 7 күнтэн турар, 2 штатнай хамаастаах үлэлэр (бэрэссэдэтэл уонна эпитеттир сакратээр-сүрүнүүр специалист) уонна 5

аһын тэрилтэ үлэлиттэрэ (жилиция, ветеринария, экология, КУММ) чилиэс байыаннан көрөн үлэлэр-хамсыы сыдыллар. Хамыҥыҥа чилиэс киниэхэ барылыбыт быраабын иһини байыта күнүгэ үлэлтэ таһынан административнай буруйдары сокуон байылытынан контуруолуулар быраабытаах. Ол иһинэн киниэхэ служебнай дас-табырыаһыаах, процессуальнай быһаанылардаах.

Административнай хамыҥыҥа сүрүн үлэлтээн Саха Республикатын Ил Түмэн-нэн алтынньы 14 күнүгэр 2009 сыллаахха ылыллыбыт Саха сирин административнай буруйдарын кэбинити кодексын толоруу булар (бүтүнү уларытылар олуну 24 күнү 2014 с.) Ол эбэтэр боростуойдук, тийиэтиэтигэ эттэххэ, Саха сирэ субъект байылытынан, Чурапчы оройуона муниципальнай тэрилтэ уонна олохтоох иһиник муниципалитеттара ылыммыт сокуонна, быраабылаларын, балаһыан-ныларын туолуутун контуруолуулаһын уонна ол туолуутун ситиһин. Бүтүнү күн турутууна билин улуустууттар 100-тэн тахса быраабыла, балаһыанна үлэлтир.

Билин Саха сирин административнай кодексин 144 ыст. олохуран, уопсай 26 ыст.таһыан көрбүт. Ол гынан баран, билин тыа сиритэр олохторбут быһылытынан бу ыст.таһыалартан алгарын кэриэти байыах сеп түбэспэт уонна сеп септэх быраабылалар суохтар.

Билин улуустууттар бу аспыт 2013 сыла уопсай 97 административнай дыа-ла көрүлүнн. Олтон административнай бу-руй састааба баарынан 79 дыала. Көрүлүбүт дыалалартан сүрүн кэбинэн 612 ыст.булар, ол эбэтэр "Благоустройство территории" иһини булар. Благоустройство дьин бу билин бары чааһыаһыт-

тан уонна тэрилтэтигэ тутулуута суох ту-туһар быраабылабыт булар, ол эбэтэр ырааһырды боттурууна. Манна ылан көрөр эбит буоллаахха, сүрүнүн чааһынай ыаллар бөхтөрү уонна тыа хаһаайыстыба-тынан дыарыктар улуус буларбытынан сүөһүбүт аспыт бар булар. Тэрилтэлэр сүрүнүн байылытын тастарын хомуулат буолуута кестер. Бу ыстатыйага сүрүн мэт-рэтэ наһаа кырата суох, ол курдук, чааһынай сирейдэр 3-5 тыһ. солк, дуоһуна-стаах сирейдэр 30-50 тыһ.солк, юридичес-кай сирейдэр 500-1 мил. солк ыстараапта-ныахтарын сеп. Манна бары кэпэстэниги бары өйдөөххүтүн уонна учуоттооххутун наада. Нэһиликтэринэн ырааһырдыахха, Одьу-луун-12, Хатыла-5, Мындаарайы-19, Ди-рин-4, Мугудай-6, Чурапчы-8.

Иһээ сүрүн административнай кэби-нэн 61 ыст., ол эбэтэр сир туһаныаһы кэбин быраабыла булар. Барыта чааһынай сирейдэр мэрэһэллэлэр. Сүрүн биричиэнэтигэ, дьон ситэ өйдөөбөт уонна сеп септэх өйдөтөр үлэ ылыллыбата. Уруусу кэпэти, ол эбэтэр собуус ыһыл-лыаһыттан бу өттүгэр туһаныах үлэ бар-батыан түмүгэр Уһаайбалары барылыбыт сирин таһынан көнүлэ суох улаатыаһа-ры, сир, дыһан-уоту докумунтааһын, көнүлэ суох сир туһаныа (хаачахтар, мөһ-мөһөрмөлөр) курдуктар киирэлэр. Манна эмиэ мэрэтэ наһаа кырата суох: чааһынай сирейдэр 1-5 тыһ.солк, дуоһуна-стаах сирейдэр 3-50 тыһ.солк, юридическай сирейдэр 500 тыһ.-1 мил. солк.

Оку таһынан билиэх туттуллар ыста-тыбаларынан буолаллар 35 ыст. (дьон чу-уму олохон түүнүгү бириэмэр айааһын) Билин турутууна манна үксүн полиция органнарыттан киирэр, ол эбэтэр күлүтэи-нэһин. Манна бэлэтиэххэ наада дуоһуна-

стаах сирейдэр уонна юридическай сирей-дэр эмиэ мэрэһэллэлэр сеп. Ыстарааба дьон улахан, 500 тыһ.-1 мил.солк. тийэр. Бу үксүн кулутуура эртн сыһыаннаах. Араас тэриэһинэр киниэхэ өттүгэр ыт-тылаллар.

Өссө бааллар "Размещение временных объектов без соответствующих разрешений" (ст.6.9), "Размещение афиш, плакатов, объявлений, листовок итд. вне установленных мест" (ст.6.19, гражд.-300-Зтр.юр.лицо-ных мест) (ст.6.19, гражд.-300-Зтр.юр.лицо-ных мест), "Неправомерное использование государственного Герба РС(Я) и флага" (ст.13.2, гражд.-1тр.юр.лицо-10-100тр.)

Административнай хамыҥыҥа была-анара улуус байылытын дыһаһынан би-гэриэтигэ үлэтэ салдар. Улэ сүрүн хай-ысхата буолуута сэрэти, өйдөтүү. Саҥа дыһаннаах нэһиликтэри кэрийэн көрүү, кэпэти түмүгүнэн нэһиликтэри ситэ өйдөөбөт, арыата билин үлэтигэ ситэ өйдөөбөт, билбэтэ көнүлэ. Мантан саас хамыҥыҥа үлэти сүһүө кэлэр. Манна нэһиликтэри, тэрилтэлэри кэрийэ сылдан чопчу үлэ ба-рыа.

Ити суруллубуту ааҕан туран, күндү Чурапчы улуусун олохтоохторо, дьон-сэрэтэ, дойдубут ыраас буларын, иһини-тин сайда турарын туһутар сокуону кэпэ-кэ, ыспакка-тохпокко олохторуттар ыспарабыт.

Уһа суруллубут ыстатыйалары кэбин түгэнигэр Административнай ха-мыҥыҥа билиэрэргиттэр. Билин аа-дырыспыт: Чурапчы юн., Ленин улуусса-тын 41 дыһа, 26 кабинет, тел: 41-036.

Надежда Степановна НОГОВИЦЫНА,
административнай хамыҥыҥа
эпитеттир сакратээр

Тыа хаһаайыстыбата

ЫНАҤЫ СИЭМЭЛЭЭҤИҢНЭ СҮБЭЛЭРИМ

Мин 1986 сыллаахха Дьонуускайдаагы тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрэн зоотех-ник идэтин ылыллыт. Сүүрбэ сыл устата Одьу-луун нэһиликтэр чааһынай ыал ынахтарын ис-кусственинай буоһатыллан, техник-осеменато-рынан үлэлтибим.

Ынах бастаан төрөөн баран турута үчүтэй бу-олууна 21 хонон баран маннайгы көрүлүүтэ кии-рэр. Кыһыҥы кэмгэ үтүс ынах сизмэлэнэн ба-ран ылыллыт, ол иһин иһээ көрүлүүтэ төрөөн баран 40-45 хонутар үчүтэйдик ылынан сизмэлэ-нэр. Ити кэмгэ сизмэлэтэххэ буоһуур. Уопсай турута мэлтэх сүөһү сайын күөххэ үктээнэн баран, турута көннүлү эрэ буоһуур. Сайын төрөөбүт ынах 18-21 хонутунан хайаан да көрүлүүтэ кии-рэр. Бу күннэри кэпэти көрөн, сүөһү буоһуур кэ-мин куоттарбакка сизмэлэтэр ордук. Сорор ынах төрүүр-ууһуур уорганнара тыһыаһыла-ах буолууна эндемикрит, киста ыарыһынан ыалдыа сылдьар буолууна сорору-сорору көрүлэр, элбэхтик сизмэлэнэн буоһуур.

Ынах төрөөбүтүн кэбинтэн 3-4 ый иһинэн сизмэлэнэннэр түргэнник ылынан буоһуур. Ына-ый кэбинтэн сизмэлэ ылынара ыарыһар, хаты-ланан хаста эмит сизмэлэнэн буоһуон сеп. Маннай сизмэлэнэр кырдыаһа ынах хатыланан сизмэлэнэн буоһуур. Ол иһин эдэр ынаҥы сизмэ-лэтэр ордук барыстаах буолар. Сизмэлэнэр би-риэмэтин хайаан да тутуһулуохтаах, көрүлүүтэ иһин суукаһынан бүтэн маатката сабыллар, ол иһин ити кэбин куоттарбат тыа дыһаһыаха наада. Сизмэлэнэн ынаҥы хайаан да баайан уос-куйбутун кэбин 4-6 чаас буолан баран таһаарар ордук. Ынаҥы ыах иһинэн сизмэлэтэр көдүүтэ-эх буолар.

Техник-осеменатордарга 4-5 чаастан саҥа-ан туран үлэлтир, сайынты өттүгэр кини өттүгэр сүөһү хас чааска кэлэринэн үлэлтир ордук дьин сизмэлэ этэ. Сүөһү көрүлэр кэбин аһарбааха сүбэлэһэр, харайар уонна сиз-мэлтир техниктиһытутуһар, бары быраабыла-дары барытын толорор, тутуһар буоллаахха ынах буоһуур.

Төрөөн кини үлэти эриллэн ухутуулар даһыны соччонон билэрэ кэтиэр.

Е.К.СЕДАЛИЩЕВА.

Муниципальное образование "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия) РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 12 мая 2014 г. № 832
О проведении конкурса на составление эскиза республикан-ского национального праздника "Ысыах Олонго" в 2015 году в с. Чурапча Чурапчинского улуса

1. Провести конкурс на составление эскиза республиканского национального праздника "Ысыах Олонго", проводимой в 2015 го-ду в с. Чурапча Чурапчинского улуса.

2. Утвердить Положение о конкурсе на эскизу республикан-ского национального праздника "Ысыах Олонго" в 2015 году (при-ложение №1).

3. Для проведения конкурса создать улусную комиссию в соста-ве:

Председатель: Гуляев В.В. - председатель улусного Совета му-ниципального образования "Чурапчинский улус (район)", заместит-ель председателя организационного комитета по подготовке и про-ведению республиканского национального праздника "Ысыах Олонго" в 2015 году в с. Чурапча.

Члены комиссии:
Петрова О.Ф. - заместитель главы МО "Чурапчинский улус (район)" по социальным вопросам;

Сарышев С.А. - глава муниципального образования "Чурап-чинский улус" (по согласованию);

Пашова Т.В. - начальник МКУ "Управление образования Чу-рапчинского улуса";

Варов И.П. - руководитель департамента по семейной и моло-дежной политике администрации улуса;

Манджон Н.В. - начальник МКУ "Чурапчинское улусное уп-равление культуры";

Захаров А.А. - редактор-директор РИО "Саҥа олох" (по согла-сованию);

Толстоухов Ю.С. - директор МКУ "Чурапчинский музей исто-рии и этнографии им. А.А.Саввина";

Турантаев Г.Г. - специалист МКУ "Чурапчинский музей исто-рии и этнографии им. А.А.Саввина".

А.Т.НОГОВИЦЫН,
глава муниципального образования
"Чурапчинский улус (район)".

Приложение №1
к распоряжению главы МО "Чурапчинский улус (район)"
№ 832 от 12 мая 2014 года

Положение о конкурсе на эскизу республиканского национального праздника "Ысыах Олонго", проводимой в с. Чурапча Чурапчинского улуса в 2015 году

1.0. Общие положения.

1.1. Конкурс на эскизу республиканского национального празд-ника "Ысыах Олонго - 2015" (далее - Конкурс) проводится адми-нистрацией муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" и организационным комитетом по подготовке и проведе-нию республиканского национального праздника "Ысыах Олонго" в 2015 муниципалитетного образования "Чурапчинский улус (район)".

1.2. Организатор Конкурса - администрация улусного (районного) Совета МО "Чурапчинский улус (район)" Гуляев В.В.

1.3. Цель конкурса - разработка эскиза (далее - проект эскиза) для дальнейшего использования ее в качестве символа рес-публиканского национального праздника "Ысыах Олонго - 2015", проводимой в Чурапчинском улусе.

1.4. Участниками конкурса могут быть авторы и авторские кол-лективы. К рассмотрению принимаются индивидуальные и коллек-

тивные проекты эскиза.

1.5. На конкурс представляется самостоятельно выполненный проект эскиза.

1.6. Руководство конкурсом осуществляет конкурсная комис-сия, утвержденная распоряжением главы муниципального обра-зования "Чурапчинский улус (район)".

2. Требования к разработке проекта эскиза.

2.1. При разработке проекта эскиза автору (авторам) необхо-димо руководствоваться идеей якутского национального праздни-ка "Ысыах" и идеей якутского героического эпоса Олонго, особенностей Чурапчинского улуса, стремиться к понятному, выразительному и оригинальному воплощению замысла.

2.2. Эскиз эскиза должен разрабатываться с учетом дальней-шего воплощения в различных материалах и техниках.

2.3. Не допускается включение в проект эскиза изображений эскиза и символов (или их фрагментов) других организаций, а так-же знаков различия и знаков отличия.

3. Сроки проведения конкурса.

3.1. Конкурс проводится с 10 мая по 1 июля 2014 года. Все рабо-ты, поступившие на конкурс, представляются для просмотра чле-нам конкурсной комиссии.

3.2. Лучшие работы отбираются для выбора и утверждения окончательного художественного решения и определения победи-теля.

4. Профессиональные требования к конкурсным работам.

В представленных на конкурс эскизах должны содержаться:

- графический эскиз;
- текстовое решение (полное наименование: республиканский национальный праздник "Ысыах Олонго - 2015") с указанием вы-бранных шрифтов;
- цветное решение с указанием выбранных цветов;
- черно-белое решение.

5. Порядок представления и рассмотрения конкурсных работ.

5.1. На конкурс предоставляются материалы в печатном и элек-тронном виде, выполненные в одной из типовых компьютерных программ (Adobe Photoshop, CorelDraw), а также сведения об авторе (авторах) в произвольной форме с указанием их координат. Рабо-ты на CD и бумажных носителях направляются по адресу админи-страции муниципального образования "Чурапчинский улус (район)": 678670 Чурапчинский улус, с. Чурапча, ул. Ленина, 41. По e-mail: otidelelo@mail.ru. Приложения, полученные по почте, регистри-руются в течение 5 дней после истечения указанного срока приема на основе даты, указанной на почтовом штемпеле.

5.2. Конкурс проводится на условиях открытого состязания. Все представленные к указанному сроку проекты поступают на рас-смотрение комиссии.

5.3. При подаче проекта эскиза в конкурсную комиссию автор (авторы) представляют заявку произвольной формы. К заявке прилагается эскиз эскиза в электронном виде (CD-диск) и на ли-сте стандартного размера (формат А-4). В случае если работа вы-полнена авторским коллективом, в заявке указываются сведения о каждом участнике творческого коллектива.

5.4. В случае если ни одна из представленных работ не будет удовлетворять требованиям и критериям конкурса, комиссия име-ет право вынести решение о продлении конкурса.

6. Награждение победителей.

Победитель конкурса награждается денежной и денежной пре-мией в размере 10 000 рублей. Информация об авторе победившей эскиза размещается на Интернет-сайте МО "Чурапчинский улус (район)" и в улусной газете "Саҥа олох".

7. Контакты и дополнительная информация.

Подобную информацию можно получить по телефону 41 - 184, 41 - 163. Дополнительная информация на Интернет-сайте.

Народ и политика

Споры о том, почему Егор Борисов с 24 апреля стал временно исполняющим обязанности Главы Республики Саха (Якутия) утихают и не думают. Всюду обсуждают одну-единственную новость - в Якутии больше нет Президента! Тревожный шепоток "А я вот слышал... А мне сказали..." раздается везде. Версии выдвигаются самые разные. Давайте разберемся в самых популярных мифах о досрочных выборах и новом статусе Егора Афанасьевича.

МИФ 1: Указ Владимира Путина о назначении Егора Борисова - это отставка. Федеральные власти убрали Егора Борисова, не дали ему доработать.

Почему-то именно этот миф является самым распространенным среди якутян. Однако это заблуждение. На са-

Мифы о "досрочке". Выдумки и страхи о досрочных выборах

мом деле назначение Президента Егора Борисова призывало РС(Я) до выборов - процедура рядовая и отставкой не является. Сделано это потому, что того требует ФЗ "Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации". Для того чтобы руководитель региона, проработавший на своем посту не менее года (Борисов отработал почти четыре), смог принять участие в досрочных выборах главы субъекта РФ, он должен выполнить два простых шага. Во-первых, получить согласие президента России. Во-вторых, согласно закону сложить с себя полномочия. И то и другое Егор Борисов уже сделал и может участвовать в предстоящих выборах. Аналогичная ситуация сложилась с губернатором Мурманской области Мариной Ковтун. 5 мая Путин принял ее отставку, чтобы она могла принять участие в досрочных выборах Мурманской области.

Так что снятие Борисова с должности и назначение его временно исполняющим обязанности главы Якутии - это исполнение закона и логичная мера, чтобы республика на предвыборное время не осталась без руководителя.

К слову:**Егор Борисов:**

Сегодня политическая система Российской Федерации совершенствуется, и появляются определенные требования избирателей... в том, чтобы руководитель субъекта был более эффективным, более ответственным, наделенным полномочиями по воле избирателей.

Получить вотум доверия населения - это, конечно, было бы намного эффективнее для руководителя субъекта, в частности, руководителя республики.

(Из стенограммы встречи с

Главой Республики Саха (Якутия) Егором Борисовым, 22 апреля 2014 г.)

МИФ 2: Если выборы состоятся в следующем году, Егор Борисов может их не выиграть, так как его рейтинг упадет.

Вопрос о рейтинге Егора Афанасьевича едва ли не самый любимый среди его оппонентов. На самом деле уровень доверия жителей республики к Борисову и его работе сегодня выше 60%.

Безусловно, на рост рейтинга Егора Афанасьевича повлияли сохранение в собственности государства компании "АЛРОСА" и привлечение средств, вырученных от продажи части ее акций, в Якутию. А также большая работа в социальной сфере, развитие транспортной инфраструктуры: в 2013 году на эти цели были направлены рекордные 35 млрд рублей, в том числе 24 млрд рублей из федерального бюджета. Принято решение о строительстве моста через Лену. Начинается строительство Якутской ГРЭС-2.

В свете развития этих и других проектов, даже несмотря на возникающие неизбежные трудности, рейтинг доверия к Егору Борисову растет. Это подтверждают и сами якутяне. Недаром еще зимой во время традиционного отчета правительства звучали предложения Борисову и дальше работать главой региона, ведь за один срок все намеченное сделать невозможно. Люди неоднократно сами поднимали вопрос о досрочных выборах, говоря, что в современных реалиях это самый выгодный для Якутии вариант и что они поддерживают действующего президента республики. Так что сомневаться в высоком рейтинге Борисова не приходится.

К слову:

"Мы сегодня работаем, чтобы и федеральную часть - 18 млрд направить на решение проблем, в частности инфраструктурных проектов Якутии. В

июле 2012 г. вышло Постановление Правительства РФ, предполагающее 100%-ю продажу акций АЛРОСА. Якутия как акционера, это не устраивало. Причем это была позиция не только руководства, а всех жителей. Мы вынуждены были жестко поставить вопрос об отмене 100% приватизации. А отменить постановление правительства это сложная задача. Впоследствии процедура частичной продажи акций прошла с выгодой для Якутии. Споры и дискуссии было много, но мы выиграли".

(Из пресс-конференции Егора Борисова 27 марта 2014 г.)

МИФ 3: Через год у Егора Борисова появятся сильные конкуренты, поэтому избираться надо сейчас.

Авторы этого мифа, скорее всего, сторонники похищения в республике главы-варяга. Иначе логика подобных заявлений не объяснима. Ведь якутянам знакомы политические персонажи, которые заявили о желании баллотироваться на пост главы Якутии. Имена Федота Тумусова и Афанасия Максимова были предсказуемы, да и кандидатуры Гавриила Парахина и Эрнста Березкина особой неожиданностью не стали.

Смогли бы за год конкуренты Борисова набраться сил и привлечь на свою сторону больше сторонников? У каждого из них своя устойчивая репутация, стартовый рейтинг, преобразить который за год вряд ли возможно.

Разрушая миф "о конкурентах", вспомним одобрение Владимира Путина, озвученное в адрес Егора Борисова на их последней встрече. Владимир Владимирович прекрасно понимает, что решать проблемы Якутии может только местный человек. А значит, бороться неизвестной персоне, которую может прислать Москва, не стоит. Это всего-навсего слух.

К слову:

Владимир Путин, Президент Российской Федерации:

"Егор Афанасьевич, я не возражаю. Как вы сами сказали, проблем в республике еще очень много. Но все-таки за предыдущее время работы в качестве руководителя республики вы многое сделали, движение вперед тоже очевидно, поэтому я согласен и буду просить вас до выборов в сентябре этого года исполнять обязанности".

(Из стенограммы встречи с Главой Республики Саха (Якутия) Егором Борисовым, 22 апреля 2014 г.)

МИФ 4: "Досрочка" приведет к потере статуса республики. Якутию преобразуют в губернию или край.

Это самый нелепый миф о досрочных выборах, возникший из-за того, что в Якутии отныне не существует должности Президента. Это значит, что руководитель нашей республики после выборов 14 сентября 2014 г. будет именоваться главой. И только. То, что вместе со статусом Президента ликвидируют и республику, переименовав ее в область или край, - выдумка. Никаких изменений статуса нашей республики не произойдет.

К слову:

Ольга Макиенко, заместитель Председателя Государственного Собрания (Ил Тумэн) РС(Я):

Согласно Конституционному закону меняется лишь наименование высшего должностного лица республики Президент Республики Саха (Якутия). Так, на русском языке наименование высшего должностного лица республики меняется на Главу Республики Саха (Якутия), на якутском языке - Саха Республикатын Ил Дархана.

(Из статьи в газете "Якутия" от 26.04.2014 г.)

МИФ 5: Досрочные выборы - "хитрость" Кремля. Федералы хотят видеть "удобного",

"послушного", "все и вся продающего" главу региона.

Миф о том, что Президент республики "распродает" местные предприятия в угоду федералам, возник во время шумной истории вокруг приватизации компании "АЛРОСА". Самое забавное, что ситуация тут диаметрально противоположная.

Сегодня почти каждый якутянин знает историю борьбы Борисова за сохранение "АЛРОСА". Только благодаря его жесткой позиции вразрез намерениям федерального центра продать 100% акций, его грамотной политике и последующей поддержке Владимира Путина компанией удалось сохранить в государственной собственности. Было приватизировано лишь по 7% из республиканской и федеральной части акций. По сути Борисов сделал невозможное - убе-

дил федералов отменить постановление Правительства РФ о полной приватизации.

Средства от продажи 7% республиканских акций уже распределены. Будут построены 21 школа, детсады, онкоцентр, пройдет газификация в улусах, выделены деньги на переселение граждан из ветхого и аварийного жилья. Однако работа Борисова продолжается, идет привлечение в Якутию средств от продажи и федеральной части акций.

Привлечение средств в республику для Егора Афанасьевича дело первостепенной важности. Учитывая, что Якутия, к сожалению, пока еще лидирует на Дальнем Востоке по количеству ветхого жилья, что в регионе не хватает медицинских учреждений, особенно на селе, что необходимы новые рабочие места, Борисов совершает десятки встреч с потенциальными инвесторами, создает условия для того, чтобы в регион заходили крупные компании. А значит, нужные Якутии инвестиции и дополнительные отчисления в виде налогов в республиканский бюджет.

К слову:

Егор Борисов, премо. Главы РС(Я):

-Когда недропользователь получает месторождение, он заключает лицензионное соглашение на определенные сроки, в котором прописаны все его действия. И он обязан их исполнять. А это не только освоение, это и социальная ответственность, и взаимодействие с органами власти, привлечение людей с мест... Чем раньше начнет осваиваться месторождение, тем больше средств в виде налогов получит республика.

При нарушении лицензионного соглашения мы имеем право отозвать лицензию. Это наша жесткая позиция.

(Из пресс-конференции 27 марта 2014 г.)

Газета "Якутия".

-Күүдү кылычтарга Крившатайга Алесина Дмитриевна олохтон туоралгылыгы изиретилер Николай Владимировичка, ордулар, кээсинин төрөлүүтүндүр Дария Александрович, Владимир Николаевичка Поевтар, Степановичтар, Олексеевичтарга.

Хайуат бачаэнка бэриллэр графика: 16 х 00 м. Бачаэнка бэриллэни: 16 х 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской халбоуука 14.05.2014 с. офсетка бачаэттанна.
Аадырына: 678670, Чурагчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а" Индекс: 54907. Хайуат наадалаа устэ: олтуорунуука, чаппаага уонна субботада таскар.